

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.

Рожкова Л.І. к. іст. наук, доцент
кафедра дпд та українознавства

У процесі розбудови владних інституцій в Україні важливого значення набуває реформування парламенту – Верховної Ради (ВР) з метою наближення її діяльності до європейських демократичних норм та традицій. Після ратифікації у вересні 2014 р. угоди "Україна - ЄС" активізувалося співробітництво між ВР та Європейським парламентом. На початку 2016 р. було укладено Угоду про співпрацю в адміністративній сфері між Загальним секретаріатом Європарламенту та апаратом Верховної Ради України. Підсумком цієї співпраці повинно стати вдосконалення діяльності представницького та законодавчого органу влади в Україні. Перші кроки на шляху реформування парламенту вже зроблено – зокрема, в апараті ВР впроваджуються нові електронні технології, що спрощують документообіг та забезпечують більшу відкритість парламенту, зокрема, електронний протокол, функціонують сайти профільних парламентських комітетів. Розміщення на офіційному веб-порталі ВР електронних петицій забезпечує широке залучення громадян до законотворення, створює можливість прозорості та відкритості законодавчого процесу.

Однак низка проблем ще потребує врегулювання: відвідуваність пленарних засідань та дисципліна народних депутатів, якість законопроектів, перетворення апарату ВР на сучасну сервісну службу. Проаналізувавши особливості практики українського парламенту, місія Європарламенту визначила ряд пропозицій щодо реформування ВР:

- вдосконалити структуру суб'єктів законодавчої ініціативи;
- зменшити кількість парламентських комітетів з нинішніх 27 орієнтовно до 20, вдосконалити їх структуру та предмети відання;
- вдосконалити розклад засідань парламенту;
- вдосконалити механізми контролю Верховної Ради за виконавчою гілкою влади;
- забезпечити взаємодію парламенту з урядом;
- зменшити кворум для прийняття рішень, передбачити можливість ухвалення простою більшістю (залишити конституційну більшість – 226 голосів, - для ухвалення Конституції);
- надати Голові Верховної Ради (або іншому головуючому) право на відсторонення від участі у пленарному засіданні депутатів за поведінку, яка має ознаки насильства або спрямована на зрив роботи Верховної Ради;
- ухвалити Кодекс поведінки народних депутатів;
- завершити перехід до електронного парламенту.

Важливо зазначити, що реформування українського парламенту має перебувати поза політикою і враховувати вимоги всіх політичних сил. Одним із перспективних напрямів реформування – посилення ролі парламенту у сфері фінансового контролю за видатками виконавчої влади.

Аби відновити довіру суспільства до владних інститутів, зокрема, до парламенту, необхідно уникати політичних криз та конфлікту інтересів. На часі – ухвалення законів про опозицію, нового закону про вибори, потрібно регламентувати діяльність парламентської коаліції. У процесі реформування Верховної Ради доцільно вивчити досвід європейських держав щодо якості законодавчого процесу: зменшити кількість законопроектів, на розгляд яких у депутатів фізично не вистачає часу (протягом однієї сесії реєструється до 2000 проектів, з яких розглядають лише близько 10%). За таких умов питання відповідності законопроектів європейським стандартам перебуває на останньому місці. У даний час вивчається питання створення Експертно – дослідницького центру, який має бути спрямованим на вдосконалення регламентних норм, правил реєстрації законопроектів.

У перспективі передбачається широке залучення громадських експертів до розробки законопроектів. Як позитивний приклад, можна навести громадські ініціативи у сфері реформування освіти. Водночас не завжди ініціативи громадянського суспільства знаходять підтримку у парламенті. Особливо складно знайти компроміс у питаннях виборчого законодавства, яке лідери політичних партій розглядають із урахуванням власних інтересів.

Одним із кроків до подальшої відкритості та прозорості парламенту має стати створення електронного парламенту (Е - парламент), який покликаний поглибити діалог між депутатами та суспільством, а також запровадження електронного декларування державних службовців.

Представники Європейського парламенту наголошують на тому, що, окрім ухвалення законодавчих актів та бюджету, а також нагляду за виконавчою гілкою влади, парламентарії повинні постійно та відкрито взаємодіяти з громадянським суспільством і бути йому підзвітним за сприяння ЗМІ. Це дасть громадянам можливість впливати на прийняття відповідних рішень. Важливу роль у цьому процесі мають відігравати громадські організації.

Отже, основними напрямками реформування українського парламенту в умовах європейської інтеграції є підвищення якості законотворчої діяльності, контроль за виконавчою владою, посилення зв'язку з громадянським суспільством, забезпечення прозорості та відкритості у роботі ВР.